

KURKISTUS TULEVAISUUTEEN

Teknillinen maailma on varsin ehdoton. Tekniikka toimii tai sitten ei. Historiankirjoitus ei ole näin kaksijakoinen asia. Historiankirjoittaja on aina osittain taiteilija, joka saa lukijan näkemään ja kokemaan elämyksiä. Rivien välissä lukee paljon asioita. Välillä on tuntunut jopa siltä, että on tärkeämpää mistä ei kirjoita, kuin mitä paperille piirtää.

Ainakin Thomas Kuhnin jo 1960-luvun alkupuolella julkaistun tieteenhistoriaa käsittelevän teoksen jälkeen on ollut selkeästi julkilausuttuna, kuinka historia ei ole tapahtumiensa summa. Eri tieteenalojen metodopeissa on jo pitkään puhuttu samasta asiasta, kehitys ei ole lineaarista eikä selkeästi nousujohteista. Miksi sitten historialta pitäisi odottaa jotain tällaista? Historiantutkimuksena on helposti pidetty tapahtumien kirjaamista ja aikajärjestykseen asettamista. Historiantutkijan suurimpana hetkenä on pidetty uuden lähteen tai faktatiedon löytymistä. Tällä menetelmällä on kirjoitettu lukuisia eteväitä väitöskirjojakin.

En halua loukata annalisteja, mutta eikö edellä kuvailtu tapa kirjoittaa historiaa ole jotain sellaista, mitä tapahtui noin tuhat vuotta sitten? Jussi Raumolin pohti asiaa toisessa yhteydessä Kanava-lehdessä 1970-luvun lopulla – hän totesi kuinka me haluamme nähdä itsemme osana edistystä. Joten yksinkertaisesti on ollut tapana välttää liian problematisoivaa historiantutkimusta.

Historiatiedettä ei kuitenkaan pidä kokonaan laskea huvitieteeksi. Lisäksi ongelmanasettelu tulee muuttamaan radikaalisti lähitulevaisuudessa. Tiedonsiirto- ja tiedonkäsittelyjärjestelmien kehitys johtaa siihen, ettei pöytäietokoneita käyttävä sukupolvi enää niele oppineiden historianselittäjien kertomuksia siitä, mitä meidän men-

SISÄLLYS

3	Pääkirjoitus
5	Jyrkkäkosken ruukki
	Karim Peltonen
10	Utgrävningen av masugnen vid Högfors' bruk
	Tryggve Gestrin
12	ININ
	Erkki Härö
20	Teknisk utbildning på Brödtorp
	Per Olof Blomquist
24	Siitä se alkaa
29	Väinö V. Airaksen opintomatka II
	Timo Salminen
33	Liimaa ! P. Hillun haastattelu
41	Järwen- ja suon-malmien sulattamisesta.
42	Marxilais-Freudilainen junamatka
44	Outokummun kaivosmuseo
46	Englantilainen lääkintähuolto Falklandin sodassa II
	Karl-Erik Michelsen
49	UUTISIA

neisydessämme tapahtui. He haluavat nähdä itse ja selittää itse. Jos lähdemateriaali yritetään pimittää tai muuttaa liian korkeasti hinnoitelluksi kauppatavaraksi, joku tekee piraattipainoksia.

Ensimmäisten nykyaikaisten pöytäkoneiden ilmaantumisesta on noin kymmenen vuotta. Friikeille ilmestyi modeemeita noin viisi vuotta sitten. Verkkojärjestelmät ja todelliset massamuistit, CD-romput, ovat juuri nyt muuttumassa sellaisiksi, että niiden käyttö humanistisessa tutkimuksessa saattaa kohta olla järkevää. Tiedonsiirtonopeus kasvaa huimaa vauhtia kaikissa järjestelmän osissa. Ainoastaan kirjastot ja arkistot ovat jäämässä jälkeen menosta. Helsingin yliopiston kirjasto kyllä näyttää aloittaneen materiaalin digitoimiseen tähtäävän projektin.

Entä sitten? Kymmenen vuoden kuluttua tärkeimmät lähteistöt ovat saatavilla verkossa tai rompuilla. Kuka sitten enää tarvitsee nykypäivän annalisteja? Annalisteja tarvitaan siinä mielessä, että tarvitaan korkeasti koulutettuja arkistotutkijoita, jotka vastaavat jaettavan informaation asiasisällöstä. Historiankirjoittajien kyky luoda elämyksiä nousee yhä tärkeämmäksi tekijäksi, mutta ongelmakeskeinen tutkimus tulee olemaan sitä, mitä tutkijoilta vaaditaan, kykyä luoda toimivia asiakokonaisuuksia ja selitysmalleja. Käytettävissä olevan lähdemateriaalin massa ylittää muutamien vuosien kuluttua Suomessakin selkeästi kriittisen pisteen, jonka jälkeen lukemalla ei enää pysy perässä. Historiantutkijoiden piirissä tapahtuu yhä selkeämmin erikoistumista. Lisäksi syntyy uusia historiantutkimukseen liittyviä sivuammatteja, kuten multimediataitajat, jotka muokkaavat historiallista informaatiota visuaalisesti käsiteltävään muotoon.

Panu Nykänen

Tekniikan Waiheita on Tekniikan museoyhdistyksen kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaus-hinta on 60 mk/vuosi. Irtonumerohinta 20 mk.

Tekniikan Historian Seura ry:n jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle kirjallisesti tai puhelimitse. Toimitus myy lehden vanhoja numeroita irtokappaleina mikäli niitä on jäljellä.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Tekniikan Waiheita, PL 165, 00171 Helsinki.

Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö lokakuun numeroon 3/97 viimeistään 15. syyskuuta.

Tekstit pyydetään kirjoittamaan riittävillä marginaaleilla 2-rivivälillä yhdelle puolelle arkia. Mikäli mahdollista lähetukseen toivotaan liitettäväksi tekstitiedosto korpulla.

Mikäli kirjoitus on primaaritutkimus, käytetään nootituksessa loppuviitteitä. Jos kirjoitus on lyhennelmä, noottien määrä pyritään supistamaan minimiin ja kirjallisuutena mainitaan alkuperäinen teksti.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia.

Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen toimituksen kanssa.

Tekstien asiasisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa niiden laatija.

TOIMITUSNEUVOSTO

Georg Haggrén, Lars Hukkinen, Pertti Kaarna,
Tuula Kuusisalo, Karl-Erik Michelsen,
Panu Nykänen